

Klassiska noveller Nr 26

S. A. Duse:

**En
uppgörelse**

Klassiska noveller 26.

S. A. Duse

– En uppgörelse. Dialog.

Återutgivning av text från 1918

av S. A. Duse

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-531-3

Copyright © 2019 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

En ung kvinna sitter i fönstret och läser om freden i tidningen. Hon gläds över att landets tappra soldater snart återvänder.

Då knackar det på dörren. Det är hennes make Viktor som kommer direkt från fronten.

I början av 1900-talet var noveller och följetonger en viktig del av innehållet i svenska dagstidningar.

I vår serie "Klassiska noveller" kan du läsa många av de här historiskt viktiga berättelserna.

En av de flitigaste svenska författarna under 1910- och 1920-talen var yrkesmilitären Samuel August Duse (1873–1933).

Han skrev 100-tals tidningstexter om bland annat krig, nyhetsändelser och romantik. Men han var framför allt känd för sina deckare om mästardetektiven Leo Carrington.

Den här texten publicerades ursprungligen i december år 1918 i tidningen "Upsala Nya Tidning" med titeln "En uppgörelse. Dialog".

S. A. Duse: En uppgörelse

Den här texten publicerades ursprungligen i december år 1918 i tidningen "Upsala Nya Tidning" med titeln "En uppgörelse. Dialog". Författare till texten är S. A. Duse (1873–1933).

Hustrun (omkring 30 år sitter vid fönstret och läser tidningen. Ett drag av sorg synes i hennes ännu vackra, men tärda ansikte. Hon läser högt för sig själv.) Om några få dagar kunna vi vänta hem våra tappra gossar. Vilken lycka och glädje skall det inte bli för dem, som bara väntat på det ohyggliga krigets slut, för att få hälsa sina kära — (Hon slutar läsningen, låter tidningen falla till golvet och stirrar ut genom fönstret med ett drag av bitterhet. Plötsligt rycker hon till och reser sig upp. Hon har fått se någonting på gatan och går ända fram till fönstret.) Viktor! Kommer han då hit?

(Det ringer på tamburdörren, hon tvekar, och först efter en andra kraftig ringning går hon ut och öppnar. Strax därpå kommer hon in igen med en man, klädd i grå kaptensuniform.)

Du, Viktor! Det väntade jag värkligen inte. — Varför kommer du hit?

Manne n: Och det frågar du, Irma? Kriget är ju slut. Jag har fått

resa hem igen, tidigare än de andra. Och då —

Hustrun (stelt): Och då? Jag förstår inte. Efter allt som passerat —

Mannen: Har du inte kunnat glömma det? Ha inte dessa år —

Hustrun (avbryter): Nej. Glömskan kommer inte på befallning.

Mannen: Är du då fortfarande lika oförsonlig? Väntade du inte att jag någonsin mer skulle låta höra av mig?

Hustrun: Knappast. Vi lovade ju varandra att aldrig mer —

Mannen: Ja, vi gjorde det då. Men jag är en annan människa nu. Ser du, Irma, jag har haft tid att tänka under långa, ensamma nätter där borta i skyttegravarna. Och i synnerhet under de månader jag låg sårad på sjukhuset. Jag har gått till rätta med mig själv och ångrat mig djupt och bittert. Hela mitt liv alltsedan jag träffade dig har jag i tankarna levat om igen. Vår första lyckliga tid —

Hustrun: Varför röra i det gamla? Varför riva i såren tills de börja blöda igen?

Mannen: Jag måste tala nu. Jag måste säga dig allt det jag burit på under den tid jag varit borta. Hur många gånger har jag inte sagt till mig själv att jag måste ha varit vansinnig, som lät förleda mig av hennes konst, lät locka mig till saker som jag nu blygs för. Aldrig har en ånger varit uppriktigare än min —

Hustrun (kallt): Men den har kommit väl sent. Då jag upptäckte ditt — förhållande till henne, som kallade sig min vän, då var du långt ifrån ångerfull.

Mannen: Jag var inte mig själv då. Hon hade helt och hållet förvridit huvudet på mig.

Hustrun: Skyller du ifrån dig?

Mannen: Nej. Det är inte alls min mening. Jag ville bara försöka

förklara —

Hustrun: Jag har inte bett om några förklaringar.

Mannen (bevekande): Du vill inte förstå mig, Irma. Nu har jag kommit till dig för att söka försoning, för att få allt gott igen. Och jag tigger dig om förlåtelse!

Hustrun (stelt): Det är otänkbart.

Mannen (ivrigt): Varför? Jag älskar dig fortfarande lika varmt och innerligt —

Hustrun (avbryter häftigt): Men det gjorde du inte då, när du slösade bort smekningar på henne.

Mannen (med eftertryck): Jo, det gjorde jag. Det där med henne var bara ett kort, hastigt övergående anfall av galenskap. Kanske skulle jag kunna kalla det en nyck, ett löjligt infall. Du kan inte förstå det, och jag gör det håller inte nu. I själva verket betydde hon för mig ingenting. Men i ett ögonblick av berusning lät jag förleda mig. Jag visste inte vad jag gjorde. — Och när du så efter upptäckten kom emot mig med hennes brev i handen, häftig, upprörd och stormande, som om det gällt livet, då vaknade trotset inom mig. Jag satte hårt mot hårt och ville inte erkänna.

Men nu — nu är jag ödmjuk och bönfällande. Nu erkänner jag hela min skuld och tigger om barmhärtighet. Vill du inte glömma och förlåta?

Hustrun (sjunker snyftande ned på stolen, döljer ansiktet i händerna, gråter sakta, men svarar inte).

Mannen: Du tigger. Du tvekar ännu. Om du bara visste hur ofta jag i tankarna bett dig om förlåtelse, hur jag längtat efter denna stund, då jag skulle få komma till dig och öppet erkänna min stora ånger och min blygsel över vad jag gjort. Det är hoppet att få uppleva denna

stund, som fört mig igenom alla lidanden, allt elände under kriget, hoppet att få trycka dig till mitt bröst igen och få höra din kära röst viska en förlåtelse.

H u s t r u n (reser sig långsamt och ser på honom med en stel, underlig blick. Hon är mycket blek.) Förlåtelse? Nej. Du ber mig om det omöjliga, därför att du inte vet vad ont du gjort mig, därför att du inte anar vad du drivit mig till. Att du bedrog mig med en annan kvinna, det kan jag förlåta —

M a n n e n (jublande): Tack, älskade! Det är ju det enda jag begär.

H u s t r u n: Det kan jag förlåta, och jag vill också göra det. Men att du med denna din handlig drev mig till en likadan, fick mig att i mitt hysteriska, överretade tillstånd, nästan i feberyrsel förnedra mig till att skänka mig åt en annan man — det förlåter jag dig aldrig!

Fakta: Författaren S. A. Duse

Namn: Samuel August Duse.

Född: 2 augusti 1873, Stockholm.

Död: 9 februari 1933, Stockholm.

Föräldrar: kammarjunkare Carl Patrik Teodard Duse och Anna Matilda Forssberg.

Engelskspråkiga deckare är fyllda av just... privatdeckare, medan svenska nästan bara har poliser i huvudrollerna.

Men när den första svenska deckarvågen började år 1913 så var det en privatdetektiv i huvudrollen: Leo Carrington. Denne driver en kombinerad advokat- och detektivbyrå, är en mästare i förklädnad, ekonomiskt oberoende och är så bra på att lösa brott att polisen ofta låter honom ta hand om svårlösta brottsutredningar.

Detektiven Carrington skapades av en av svensk kulturs mest spännande personligheter, Samuel August Duse.

Han började sin karriär inom militären och var yrkesofficer inom Svea artilleriregemente.

Men det var som äventyrare han första gången skapade rubriker. Han deltog i den svenska Antarktisexpeditionen 1901-1904 som me-

teorolog och kartograf. Han tillbringade en mycket tuff vinter i Hop-pets vik i Sydpolshavet, en av de svåraste som några forskare upplevt. Han skrev ner sina upplevelser i boken "Bland pingviner och sälar" vilket gjorde honom berömd i hela landet.

Under de följande åren skrev han flera pjäser men gled sakta men säkert över till berättelser om äventyr och brott. Ofta skrev han under pseudonymen Sam Sellén.

År 1913 publicerades hans första Leo Carrington-deckare, "Stilett-käppen", som blev en stor succé. Inspirationen till Leo Carrington är hämtad från Sherlock Holmes, något som inte minst märks i slutet av böckerna då deckaren presenterar alla ledtrådar och pekar ut en mördare.

Framgången gjorde att "S. A. Duse" på egen hand skapade den första svenska deckarvågen. I snabb följd kom böckerna "Det nattliga äventyret" (1914), "Spader kung" (1915), "Doktor Smirnos dagbok" (1917), "De fyra klöveressen" (1918), "Cobra-mysteriet" (1919), "Antisemiten" (1921), "Nattens gåta" (1922), "Leo Carringtons dubbelgångare" (1923), "Hemligheten" (1924), "Fallet Dagmar" (1925), "Skuggan" (1926), "Pistolskottet" (1928) och "Zuleikas hämnd" (1929).

Böckerna gavs ut i upplaga efter upplaga och spreds över hela världen med översättningar till ett dussintal språk.

Trots att han led av svåra smärtor efter skador under vintern vid Sydpolen var Duse flitig skribent, föreläsare och aktiv i olika sällskap. Han var också en uppmärksam målare och skulptör.

Den svenske deckarförfattaren avled i februari 1933 och ligger begravd på Norra Begravningsplatsen i Stockholm.

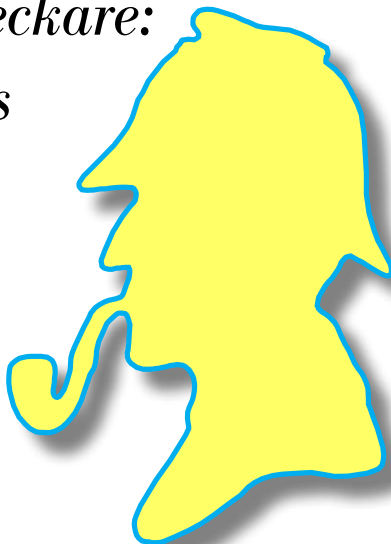

Samuel August Duse.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carring*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se